

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 5870/23
10.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Снежане Живковић, председника већа, Маје Чогурић и Јасне Лозук, чланова већа, у парници тужиоца Дирекције за грађевинско земљиште и изградњу Града Београда, са седиштем у Београду, Његошева 84, против тужених АА из ..., чији је пуномоћник Небојша Јапунца, адвокат из Београда, Паунова 24, локал 125, ББ из ..., чији је пуномоћник за пријем писмена тужени АА из ..., и ВВ из ..., чији је пуномоћник Мирослав Граовац, адвокат из Београда, Отона Жупанчића 44, ради стицања без основа, одлучујући о жалбама тужиоца и тужених АА и ВВ, изјављеним против пресуде Првог основног суда у Београду П 25655/11 од 20.2.2023. године, у седници већа одржаној дана 10.10.2024. године, донео је

П Р Е С У Д У

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване жалбе тужиоца Дирекције за грађевинско земљиште и изградњу Града Београда и тужених АА из ... и ВВ из ..., и у односу на њих **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Првог основног суда у Београду П 25655/11 од 20.2.2023. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужене ВВ за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 25655/11 од 20.2.2023. године, ставом првим изреке, дозвољено је објективно преиначење тужбе кончано опредељено од стране тужиоца на рочишту дана 7.4.2021. године. Ставом другим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезани су тужени да тужиоцу солидарно на име дуга исплате износ од 1.963.555,94 динара са законском затезном каматом почев од дана 8.8.2017. године па до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да тужиоцу солидарно на име дуга исплате износ од још 2.282.951,86 динара, са законском затезном каматом почев од 8.8.2017. године па до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је компензациони приговор истакнут од стране тужених. Ставом петим изреке, обавезани су тужени да

тужиоцу накнаде трошкове парничног поступка у износу од 111.215,00 динара.

Против наведене пресуде тужилац и тужени АА и ВВ су благовремено изјавили жалбе, и то тужени АА побијајући је у ставовима другом, четвртном и петом изреке, из свих законских разлога прописаних одредбом члана 360. став 1. Закона о парничном поступку, тужена ВВ побијајући је у ставовима првом, другом, четвртном и петом изреке из свих законских разлога прописаних одредбом члана 360. став 1. Закона о парничном поступку, и тужилац у ставу трећем изреке због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права. Жалбене разлоге су образложили и жалбени предлог изнели. Трошкове другостепеног поступка тужена ВВ је опредељено тражила.

Тужени АА и ВВ су одговорили на жалбу тужиоца.

Испитујући побијану пресуду у смислу одредбе члана 372. Закона о парничном поступку – ЗПП (“Службени гласник РС” број 125/04, са каснијим изменама и допунама) у вези члана 506. Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС” број 72/11, са каснијим изменама и допунама), Апелациони суд у Београду је оценио да су жалбе тужиоца и тужених АА и ВВ неосноване.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка предвиђене чланом 374. став 2. ЗПП, на које другостепени суд пази по службеној дужности. Супротно наводима жалби тужиоца и тужених АА и ВВ, првостепена пресуда не садржи ни битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, пошто нема недостатака због којих се не би могла испитати. Изрека пресуде је разумљива, не противречи сама себи ни разлозима који су наведени у погледу свих битних чињеница на јасан и непротивречан начин, а недвосмислено произлазе из изведених доказа и целокупног стања у списима.

Неосновано се жалбом тужене ВВ побија одлука садржана у ставу првом изреке пресуде којом се дозвољава преиначење тужбе. Правилно је првостепени суд дозволио преиначење тужбе учињено на рочишту за главну расправу 7.4.2021. године, имајући у виду да је и по налажењу другостепеног суда то било целисходно за коначно решење односа међу странкама у смислу члана 193. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем Одељења за комуналне и стамбене послове СО Стари град број 16442/1/70 од 28.9.1970. године, експроприсан је у потпуности уз накнаду и прешао у друштвену својину Дирекцији за изградњу и реконструкцију Града Београда, двособан стан на III спрату, лево од улаза са степеништа у згради, у улици ..., уписан код Другог општинског суда у Београду у ЗКУЛ ..., кат. парцела број ... КО ..., као власништво ГГ из ..., ради реконструкције блока између улица Цетињске, Хиландарске, Џорџа Вашингтона и 29. новембра, и вишеспратне стамбене изградње комплекса осмогодишње школе, дечјих јасала, просторија центра и објеката шире намене. Наведени стан је био власништво између осталог, покојне ГГ чији су правни следбеници тужени. Решењем Окружног суда у Београду Гж 2480/73 од 31.5.1975. године одређена је накнада за експроприсани стан ГГ у износу од 217.359,74 динара. У образложењу наведеног решења констатовано је да наведена вредност представља грађевинску вредност стана и да на тај начин та

вредност представља стварну вредност експроприсаних објеката у смислу тада важећег Закона о експропријацији. Правном претходнику тужених, покојној ГГ је 17.8.1973. године на име накнаде за експроприсану непокретност исплаћен износ од 217.659,75 динара из средстава Градског фонда за финансирање уређивања грађевинског земљишта. Решењем Одељења за имовинско-правне и стамбене послове општине Стари град број 465-95/93 од 2.2.1996. године, утврђено је да се поништава правноснажно решење Одељења за комунално-стамбене послове СО Стари град, број 16442/1/70 од 28.9.1970. године, којим је у потпуности експроприсан и прешао у друштвену својину двособан стан, на III спрату, у згради у улици ГГГ, власништво ГГ, а које решење је постало правноснажно 28.2.1996. године. Деекспропријација стана је извршена јер објекат није приведен намени, односно није изграђен комплекс зграда због којих је стан експроприсан. Предметни стан је предат у посед законским наследницима пок. ГГ током 2000. године. Уплаћени износ накнаде за експропријацију пок. ГГ до данас није враћен тужиоцу. Према допунском налазу и мишљењу судског вештака Слађане Ђорђевић од 1.12.2021. године и изјашњења на рочишту од 20.2.2023. године утврђена је грађевинска вредност стана према површини из понуде за експропријацију из 1972. године у висини од 16.700 евра, у динарској противвредности 1.963.555,94 динара.

Битне чињенице за одлучивање о тужбеном захтеву, првостепени суд је потпуно и поуздано утврдио на основу изведених доказа, које је правилно оценио у смислу одредбе члана 8. ЗПП. Жалбом тужиоца и тужених АА и ВВ, у којима нису изнете нове чињенице нити предлагани нови докази у смислу одредбе члана 359. став 1. ЗПП, правилност утврђеног чињеничног стања није доведена у сумњу.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, да је решењем од 28.9.1970. године експроприсан у потпуности уз накнаду стан правног претходника тужених пок. ГГ, да јој је исплаћена накнада за експроприсану непокретност утврђена решењем Окружног суда у Београду Гж 2480/73 од 31.5.1975. године из средстава правног претходника тужиоца Градског фонда за финансирање уређивања грађевинског земљишта и да је правноснажним решењем деекспроприсана предметна непокретност и враћена законским наследницима пок. ГГ, првостепени суд је правилном применом материјалног права, одредбе члана 210. Закона о облигационим односима, одредбе члана 140. Закона о наслеђивању ("Службени гласник СРС" број 52/74 и 1/80), и одредбе члана 35. Закона о експропријацији ("Службени лист ФНРЈ", бр. 12/57, 53/62, 13/65, 5/68, 7/68 и 11/68), правилно одлучио када је делимично усвојио тужбени захтев тужиоца, оценивши да је доношењем решења о деекспропријацији, отпао правни основ по коме је правни претходник тужиоца исплатио правном претходнику тужених накнаду за експроприсану непокретност и да су тужени, као правни следбеници и законски наследници пок. ГГ, дужни да тужиоцу врате новчану накнаду стечену по овом основу према вредности у време враћања, а према критеријумима важећим на дан њеног стицања. Висину накнаде коју су тужени дужни да врате тужиоцу, првостепени суд је утврдио на основу допунског налаза и мишљења судског вештака грађевинске струке Слађане Ђорђевић од 1.12.2021. године. На досуђени износ, првостепени суд је применом одредбе члана 277. ЗОО, тужиоцу досудио и законску затезну камату почев од 8.8.2017. године, оценивши да су тужени до доношења решења о деекспропријацији били савесни стицаоци, а крећући се у оквирима коначно опредељеног тужбеног захтева тужиоца. Прихватајући грађевинску вредност спорног стана из допунског

налаза и мишљења судског вештака, првостепени суд је одбио тужбени захтев тужиоца преко досуђеног износа до траженог износа, за износ од још 2.282.951,86 динара са припадајућом каматом, који је био опредељен према основном налазу и мишљењу вештака. Суд је оценио неоснованим истакнуте приговоре недостатка активне легитимације, пасивне легитимације, затарелости потраживања и пребијања потраживања. За своју одлуку навео је јасне и аргументоване разлоге које као правилне прихвата и другостепени суд.

Супротно наводима жалби тужених, правилно је првостепени суд оценио као неоснован истакнути приговор недостатка активне легитимације на страни тужиоца, јер је експропријација спорног стана, чији је ранији власник био правних претходник тужених, извршена у корист Дирекције за изградњу и реконструкцију града Београда ради привођења стана намени. Наиме, накнада за експроприсани стан правном претходнику тужених, пок. ГГ је исплаћена из средстава Градског фонда за финансирање уређивања грађевинског земљишта. Послове уређења грађевинског земљишта од 1978. године обављала је Градска самоуправни интересна заједница (ГСИЗ) за управљање грађевинским земљиштем, као и Општински СИЗ (“Службени лист Града Београда”, бр. 10/78 од 29.4.1978. године), које је основала Скупштина града Београда. Исте године основан је и Завод за изградњу града Београда који преузима сва средства, права и обавезе Дирекције за изградњу и реконструкцију града Београда (“Службени лист Града Београда”, бр. 10/78). Средства Фонда за финансирање уређивања грађевинског земљишта пренета су на ГСИЗ. Средства општина и града за финансирање уређивања грађевинског земљишта уплаћена су на рачун Градске самоуправне интересне заједнице. Скупштина града Београда је донела одлуку о образовању Градског друштвеног фонда за грађевинско земљиште и путеве (“Службени лист Града Београда”, бр. 25/89), који је почео са радом 1.1.1990. године. Образовањем фонда престале су да постоје градске и општинске СИЗ за грађевинско земљиште, а сва права и обавезе заједница прешле су на Фонд. На седници одржаној 10.11.1994. године Скупштина града Београда је донела одлуку о оснивању Јавног предузећа за грађевинско земљиште и изградњу Београда (“Службени лист Града Београда”, бр. 20/94), која послује под фирмом Дирекција за грађевинско земљиште и изградњу Београда ЈП, која је почела са радом 1.2.1995. године. Оснивањем Дирекције престао је са радом Градски фонд за грађевинско земљиште и путеве, а средства, права и обавезе фонда прешла су на Дирекцију. Сходно наведеним одлукама и променама како у организацији, тако и у оснивању и преузетим средствима, правилан је закључак првостепеног суда да је истакнути приговор недостатка активне легитимације неоснован. Наиме, како је накнаду за експропријацију спорног стана исплатио правни претходник тужиоца, то је тужилац Дирекција за грађевинско земљиште и изградњу Београда ЈП активно легитимисана за подношење тужбе за повраћај плаћеног новчаног износа на име накнаде за експроприсану непокретност правном претходнику тужених.

Неосновано се жалбама тужених оспорава стварна легитимација овде тужених, као законских наследника покојне ГГ, указивањем да су побијаном пресудом обавезани на исплату само неки од наследника власника експроприсаног стана јер је у односу на поједине наследнике парнични поступак прекинут и никада није настављен. Одговорност наследника за дугове оставиоачеве и обим наследникове одговорности за дугове, прописана је одредбом члана 140. Закона о наслеђивању (“Службени гласник СРС”, бр. 52/74 и 1/80), који је био на снази у време смрти оставиоца и отварања наслеђа (22.7.1974. године), која у ставу 1. прописује да наследник одговара за дугове

оставиоца до висине вредности наслеђене имовине, а ставом 3. да солидарна одговорност наследника постоји у односу на потраживања трећих лица према наследницима, али када се ради о међусобном потраживању између наследника за оставиоцеве дугове, тада они одговарају у сразмери у којој су наследили заоставштину. Дакле, када има више наследника они одговарају солидарно за дугове оставиоца, сходно одредби члана 140. став 1. у вези става 3. Закона о наслеђивању у вези члана 414. став 1. ЗОО. За дугове оставиоца може бити тужен и само један од наследника оставиоца који као солидарни дужник може бити обавезан да у целости плати дугове оставиоца, а има право да од осталих наследника тражи накнаду сразмерно његовим наследним деловима. У складу са одредбом члана 140. став 3. Закона о наслеђивању сви наследници оставиоца солидарно одговарају за његове дугове до висине свог наследног дела, без обзира да ли је извршена деоба наследства, па стога поверилац може тужбом остварити своја права која има према оставиоцу тужећи све његове наследнике као солидарне дужнике или само неког од његових наследника, јер наследници оставиоца нису нужни супарничари. Тужилац је тражио и током поступка истицао да се у конкретном случају ради о солидарној одговорности тужених као санаследника покојне ГГ, те да се дугована обавеза испуњава према тужиоцу у целокупном износу, а санаследници међу собом деле дуг сразмерно њиховим наследним деловима. Сходно наведеном, правилан је закључак првостепеног суда да је истакнути приговор недостатка пасивне легитимације неоснован.

Побијана пресуда није доведена у сумњу ни наводима жалби тужених да суд није утврдио колика је вредност имовине наследника, ни да ли је наслеђена имовина у истој или већој вредности од износа који су у обавези да плате. Наиме, тужени су правни следбеници покојне ГГ и то тужени АА као законски наследник иза покојног ДД, који је био наследник иза покојне ГГ, и као наследник иза покојне ЂЂ, такође наследника покојног ДД, као и у својству јединог наследника иза покојне ЕЕ, која је такође била наследник покојног ДД. Затим тужени ББ је правни следбеник као једини законски наследник покојног ЖЖ, који је такође био законски наследник покојног ДД и ЂЂ, а тужена ВВ као заоконски наследник свог покојног оца ЗЗ, који је био законски наследник покојне ГГ. По оцени апелационог суда, правилно је првостепени суд оценио да није доведено у сумњу да је вредност наслеђене имовине евентуално мања од дуга који се по побијаној одлуци тужени имају вратити, имајући у виду да су тужени као законски наследници и правни следбеници иза покојне ГГ наследници уделе, између осталог и на овде предметном стану, који су касније даље и прометовали, а чија је тржишна вредност већа од грађевинске вредности стана коју су овде тужени обавезани да врате.

Неосновано тужена ВВ жалбом побија правилност извршене оцене доказа. Одредбом члана 8. ЗПП установљено је начело слободне оцене доказа које подразумева одсуство законом утврђених правила о избору доказа и њиховом рангирању према доказној снази и која препушта суду према специфичностима конкретног случаја и резултатима истраживања, да слободно без формалних ограничења, савесно и брижљиво оцени изведене доказе и формира своје уверење о доказаним односно недоказаним чињеницама. Слободна оцена доказа подразумева и слободно одлучивање суда које ће доказе, по предлогу странака извести, ради утврђивања одлучних чињеница. Првостепени суд је на основу изведених писаних доказа, налога за књижење Р 1368 од 16.8.1973. године и извештаја о задужењу службе друштвеног књиговодства, правилно утврдио да је правном претходнику тужених 17.8.1973. године исплаћена

накнада за експроприсану непокретност из средстава правног претходника тужиоца у износу од 217.659,75 динара, правилном применом правила о терету доказивања. Следом изнетог, неосновано је жалбено указивање којим се понављају наводи, које је тужена већ истицала током првостепеног поступка да правном претходнику тужених није извршена исплата накнаде за експроприсану непокретност.

Супротно жалбеним наводима у жалбама тужених, правилно је првостепени суд оценио неоснованим приговор застарелости потраживања, правилно оценивши да је потраживање тужиоца по основу стеченог без основа настало у моменту правноснажности решења о деекспропријацији спорног стана (којим је поништено правноснажно решење о експропријацији), јер је у том моменту отпао правни основ по коме је правни претходник тужених пок. ГГ примила накнаду за експроприсану непокретност и настала обавеза тужених да је врате. Како је наведено решење о деекспропријацији постало правноснажно 26.2.1996. године, а тужба у овој парници је поднета 15.3.2000. године, правилно је првостепени суд закључио да није протекао општи рок застарелости од 10 година прописан одредбом члана 371. ЗОО, а који рок се у конкретном случају примењује на утужено потраживање, будући да за исто није одређен неки други рок застарелости, и правилно оценио неоснованим приговор застарелости потраживања.

Жалбени наводи туженог АА којима се указује да је првостепени суд погрешно применио одредбу члана 210. ЗОО и да у конкретном случају није било места примени ЗОО, с обзиром на то да је накнада за експроприсану непокретност исплаћена 1973. године када ЗОО није био на снази (закон је ступио на снагу 1.10.1978. године), нису основани и без утицаја су на другачију одлуку. Ово због тога што је потраживање тужиоца по основу стеченог без основа настало у моменту правноснажности решења о деекспропријацији спорног стана 26.2.1996. године (којим је поништено правноснажно решење о експропријацији) када је и отпао правни основ по коме је правни претходник тужених пок. ГГ примила накнаду за експроприсану непокретност и настала обавеза тужених да је врате, па је правилно првостепени суд применио одредбу члана 210. Закона о облигационим односима који је, супротно жалбеним наводима, у том моменту био на снази.

Супротно жалбеним наводима тужиоца, првостепени суд је правилно применио материјално право, када је делимично усвојио захтев тужиоца. Наиме, висина накнаде коју тужени, као правни следбеници, бившег власника стана треба да врате тужиоцу се одређује на исти начин и по истим критеријумима по којима је накнада утврђена приликом експропријације имовине али и према вредности деекспроприсане непокретности у време враћања, односно враћа се накнада на исти начин и у истој сразмери као што је и утврђена вредност непокретности приликом експропријације имовине. Првостепени суд је зато, правилном применом одредбе члана 35. Закона о експропријацији ("Службени лист ФНРЈ", бр. 12/57, 53/62, 13/65, 5/68, 7/68 и 11/68), важеће у тренутку доношења решења о експропријацији, полазећи од утврђене грађевинске вредности спорног стана из допунског налаза и мишљења судског вештака који је вршио непосредни увид у стан, а према површини из понуде за експропријацију из 1972. године, обавезао тужене да тужиоцу исплате износ од 1.963.555,94 динара.

Исто тако, супротно наводима жалби тужиоца и тужених АА и ВВ, првостепени

суд је правилно применио материјално право при одлучивању о камати, одредбу члана 277. ЗОО, јер је основ тужиоачевог потраживања стицање без основа. Одредбом члана 214. ЗОО прописано је да кад се враћа оно што је стечено без основа, морају се вратити плодови и платити затезна камата, и то, ако је стицалац несавестан, од дана стицања, а иначе од дана подношења захтева. По оцени другостепеног суда, правилно је првостепени суд обавезао тужене да тужиоцу на досуђени износ накнаде исплате законску затезну камату почев од 8.8.2017. године до исплате, крећући се у оквиру коначно опредељеног тужбеног захтева тужиоца, правилно оценивши да су тужени до доношења решења о деескпропријацији (26.2.1996. године) били савесни.

Неосновано се жалбама тужених побија одлука првостепеног суда садржана у ставу четвртом изреке којом је одбијен компензациони приговор истакнут од стране тужених опредељен на износ од 91.250 евра, или до висине досуђеног износа, на име изгубљене добити због немогућности коришћења стана за период од 20.12.1993. године (када је поднет захтев за деескпропријацију) до 3.1.2000. године када је стан враћен, односно за вредност амортизације, умањења вредности стана. Правилно је првостепени суд одбио истакнути компензациони приговор тужених, правилно оценивши да тужени, односно њихови правни претходници, нису били власници стана од тренутка правноснажности решења о експропријацији до тренутка правноснажности решења о деескпропријацији, с обзиром да су наведена решења конститутивног карактера и производе правно дејство за убудуће, па како тужени све до правноснажности решења о деескпропријацији 28.2.1996. године нису били власници предметног стана исти не могу потраживати до тог периода изгубљену добит по том основу. Осим тога, тужени, односно њихови правни претходници, су све време и до данас имали на располагању новчану противвредност експроприсане непокретности коју су слободно могли да користе, а управо правило враћања указује на то да се не враћа износ који је примљен 1973. године са ревалоризацијом односно евентуалним каматама, већ се враћа грађевинска вредност стана у тренутку вештачења, те како су тужени све време имали на располагању новчани износ који им је исплаћен и како су неспорно предметни стан даље прометовали исти немају право на изгубљену добит због некоришћења стана. Такође, тужени, на којима је био терет доказивања, током поступка нису доказали да су трпели штету у виду евентуалног плаћања закупнина за неки други стан због немогућности коришћења предметног стана, на коју накнаду би евентуално имали право.

Другостепени суд је имао у виду и остале наводе жалби тужиоца и тужених, али како не могу довести до другачије за тужиоца и тужене повољније одлуке у овој правној ствари, то их сагласно овлашћењу из одредбе члана 382. став 1. ЗПП посебно не образлаже.

Имајући у виду изложено, применом члана 375. ЗПП одлучено је као у изреци ове пресуде.

Потврђена је и одлука о трошковима садржана у ставу петом изреке побијане пресуде, донета правилном применом члана 153. и 154. ЗПП. Висина трошкова је одмерена сагласно висини плаћених трошкова на име вештачења и Таксене тарифе. Како се наводима жалби не доводи у сумњу законитост и правилност побијаног решења о трошковима исто је потврђено на основу одредбе члана 387. тачка 2. ЗПП.

Одлуку у ставу другом изреке, Апелациони суд у Београду је донео имајући у виду да тужена није успела у поступку по жалби и применом одредбе члана 165. став 1. у вези члана 153. и 154. ЗПП захтев тужене ВВ за накнаду трошкова поступка за састав жалбе и састав одговора на жалбу одбио као неоснован.

**Председник већа-судија
Снежана Живковић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић